LITERATURA STRAINA

Cuvinte rămase de la Rémy de Gourmont

Dragostea femeii pentru copiii săi, e cea mai mare dintre toate, pentrucă, deşi egoistă în esenţă, nici o alta n'o egalează în abnegaţie.

* * *

Totdeauna, oamenii cei mai fericiţi în tinereţea lor au o bătrâneţe tristă, pentrucă ei nu-şi dau seama că pe măsură ce vremea trece, calităţile lor care le atrăgeau simpatia celorlalţi, au nevoe să fie împrospătate de altele noui. Mugurii şi florile primăverei sunt înlocuite toamna de fructe.

* * *

La genii, ca la toate inteligenţele, există o dualitate care rezultă din încordarea minimă sau maximă cu care lucrează. De aci vine că oamenii extraordinar dotaţi pot părea egali şi chiar inferiori generalităţei în viaţa curentă, pe când, ei, se dedau trândăviei din dispreţ sau din plictiseală.

* * *

Oamenii mari, când au ajuns la celebritate, au obiceiul de a nu schimba nimic din silueta lor. Îşi dau astfel satisfacţia de a se contempla sub însă-şi liniile viitoarei lor statui.

* * *

Sărăcia, care e o stare prielnică sfinţeniei, este, prin aceasta însă-şi, o şcoală de caracter şi imboldul puternic, pentru un spirit mare, la intreprinderi cutezătoare. Fără ea, umanitatea s'ar fi adâncit într'o mediocritate deplină şi n'ar mai fi cunoscut atâţia eroi ai gândirei şi ai acţiunei.

* * *

Romantacii, la treizeci de ani, erau plini de desperare, muriau tineri sau se sinucideau. Pentru-ce? Probabil pentru-că aveau idei false asupra tuturor lucrurilor şi în special asupra amorului, pe care nu-l concepeau decât ca pe un cult sau ca pe o orgie. O stare de continuă nestatornicie fizică şi morală nu putea să-i ducă decât la cimitir sau la nebunie.

* * *

Poţi avea prieteni pe cari nu-i stimezi, însă nu poţi fi prietenul unor persoane pe care le respecţi.

* * *

Aceasta va părea o glumă, însă eu sunt convins că în ziua când femenismul va triumfa, nu se va întârzia să se vadă că origina relelor adânci de care suferă umanitatea vine din războiul surd pe care-l duc între ele femeile slabe şi femeile grase.

* * *

Biserica, armă minunată a ordinului social, a avut de-odată adânca înţelepciune de a lăsa să se desăvârşească monomaniile mistice şi să le mărginească propagarea, stabilind celibatul pentru preoţi, călugăria pentru extatici şi exerciţiul activ al caritătei pentru sufletele duse la abnegaţie şi nevindecabil rănite de către lume.

* * *

Dreptul de revoluţie a fost prea mult discreditat de abuzul ce s'a făcut cu el, ca să fie legitim, cu e cel de legitimă apărare.

* * *

In politică, numai oamenii mari, ca la teatru marii actori, sunt demni de admiraţie. Ceilalţi sunt cabotini.

* * *

Burghezul care spune că nu crede în nimic, nu va fi niciodată decât un burghez fraudulos.

* * *

Arta, care nu ştie să evoce într'un vers, într'o frază, într'o melodie, dintr'o trăsătură de penel, un moment din viaţă, poate foarte bine să fie o bijuterie, însă nu e artă.

* * *

Mantaua, soarele limpede, spiritul ascuţit şi răbdarea rassei, plăcerea de aventură şi dărnicia bogaţilor, iată poate, ceeace face ca în Spania, ţară a trufiei, să se lăfăiască vesel, în viaţă şi în artă, spectacolul deprimant al mizeriei, al foamei şi al cerşetoriei.

* * *

Mărturisesc că atunci când am contemplat pentru întâia oară Monna Lisa lui Leonardo da Vinci, am rămas uimit. Niciodată nu văzusem o femee cu o expresie mai tâmpită.

* * *

Debutanţii în literatură au un mare defect. Nu ştiu să distingă principalul de accesoriu. Ceeace dă primelor lor pagini atâta greutate copilărească, chiar atunci când dau dovadă de talent.

* * *

Când Zola acest artist genial şi ignorant, cum sunt aproape toţi marii creatori, inventă romanul experimental, bazat pe ştiinţe, din cari el nu cunoştea decât titlurile, trebuia să fi văzut uimirea savanţilor în faţa ştiinţei profunde a romancierului care stabilia arborele genealogic al „herghei" Rougon-Macquart! Şi să mai adăogăm că acum, talmeş-balmeşul acesta de pseudo-ştiinţă e ceea ce fac de nesuferit cele două cărţi care alcătuesc partea a treia din marea operă în care se confundă frumuseţile lui Michel-Angelo şi pedanteriile unui spiţer.

* * *

Nici un prestidigitator nu egalează natura: ea operează sub ochii noştri, în plină lumină, şi cu toate acestea fără să se folosească de „trucuri".

* * *

A-ţi remarcat că de vre-o câţi-va ani, lumea se taie desluşit în două? De o parte, spiritul de ştiinţă care se îndoieşte şi cercetează; de cealaltă parte, spiritul de ignoranţă care crede şi afirmă.

* * *

Condiţia fundamentală ca o proză să fie bună, este să fie naturală şi ritmică întocmai ca o mişcare respiratorie.

* * *

Nu trebuie să căutăm adevărul, ci în faţa unui om să înţelegem care este adevărul său.

* * *

Trăsătura cea mai caracteristică a unui geniu este inspiraţia perpetuă.

* * *

A repeta lucruri cari au mai fost spuse, făcând să se creadă că sunt auzite pentru întâia oară, este întreaga artă de a scrie ca întreaga artă, de-a trăi şi a retrăi, ca întreaga artă de-a iubi şi a reiubi încă.

* * *

N'am un suflet sentimental, nici lacrimogen; nu plâng când aud că vinovăţia e prigonită: e un lucru care nu mă priveşte pe mine; creatorul lumei e răspunzător de lume şi nu un biet trecător.

* * *

O singură vreme este prielnică culesului viei: dimineaţa — atunci, strugurele e acrişor şi fraged; seara, e prea zaharisit. Nu vă pierdeţi zilele: nici pentru a plânge trecutul, nici pentru a vă văita de viitor. Trăiţi-vă ceasurile, trăiţi-vă clipele. Bucuriile sunt flori pe cari le smulge ploaia sau cari se scutură de vânt.

* * *

Cel ce nu crede, să facă tot ca şi cum ar crede, pentru ai nu stirbi armonia şi ca să moară singur pe ţărm ca o meduză asvârlită de apa mărei

* * *

Platoniştii, într'adevăr, prea uită că amorul e o fizică înainte de-a fi o visare.

* * *

Partea femeilor e atât de mare în opera civilizaţiei, încât ar fi prea puţin exagerat de a spune că întreg edificiul e zidit pe umerii acestor plăpânde cariatide

* * *

Prezenţa, sgomotul, mişcarea celeia pe care o iubeşti în jurul tău, şi chiar tăcerea, somnul..... nu iubeşti câtă vreme nu simţi dulceaţa tuturor acestor lucruri.

* * *

Amorul e cast, ori-care i-ar fi gesturile.

* * *

Vorbim prea mult despre noi înşi-ne. Ar trebui să tăcem sau să aşteptăm clipa când am putea-o face cu sentimentul că vorbim de un altul, de un mort.

* * *

Nu există învăţaţi departe de laborator.

* * *

Morala: toate leacurile, toate credinţele, toate iluziile cari întăresc viaţa, o încălzesc, o înfrumuseţează.

* * *

Am ajuns la acest grad de imbecilitate, care ne face să privim munca nu numai ca onorabilă, dar, chiar ca şi sfântă, atunci când nu e decât o tristă necesitate.

* * *

Odihna, iată cea mai mare şi cea mai frumoasă cucerire a omului.

* * *

Tot ce este — prin aceasta însă-şi — e logic. Un fapt ilogic, ar fi un fapt fără cauză.

* * *

Omul de acţiune nu-i decât un biet muncitor fără viagă; cel mai mic povestitor învestmântă şi răspândeşte mai multă viaţă decât un cuceritor.

* * *

După o nouă revoluţie, societatea, sau îşi va reface un cap, sau va rămâne decapitată. In primul caz, nici o schimbare. In al doilea, mizeria universală şi o repede coborâre spre barbarie.

* * *

Pacea? o ai când o poţi impune.

* * *

Femeile sunt de domeniul metafizicei.

* * *

Femeile cari sunt neliteratele amorului, n'au ele deasemenea toate intenţiile ignoranţei?

* * *

Căsătoriile din dragoste sunt încă la modă. Ooare, amorul e la locul lui aci? Căsătoria, cel puţin, se lipseşte de el foarte uşor, şi nu sunt căsnicii mai bine echilibrate, decât acelea din care el a fost exclus

* * *

Ceeace constituie fenomenul religios nu e credinţa într'o religie, ci credinţa în adevăr.

* * *

Frumuseţea e un exces. Nu trebuie confundată cu perfecţiunea, care e o medie.

* * *

Cugetările sunt făcute pentru a fi cugetate, nici decum pentru a fi săvârşite.

* * *

Ironia e semnul seninătăţei intelectuale.

* * *

Un comerţ tandru fără scrisori nu poate fi înţeles — şi numai oamenii scurţi la suflet se miră că amanţii se văd zilnic chiar când au simţit nevoia de a-şi scrie în fie-care zi.

* * *

Tot ceeace ne smulge din noi înşi-ne e divin.

* * *

A te voi liber, este a te face liber. Gândul e mai puternic ca ori-ce.

Traduse de C. CRISTOBALD

Edgar van Lesteers

Cu cerbii cari se duc...

Cu cerbii cari se duc la izvor
Se duce şi trista-mi cântare.
In florile cari mor
Si dragostea-mi moare.

In vânturi durerea-mi se ţese
(Şi cine-o s'o poarte?)
Logodnicul unei prinţese
De veacuri moarte.

Morminiele-mi spun poveşti:
Adâncul mă chiamă.
Pământule, mamă,
La siele când o să creşti?

Trad. E. I.

GIOVANNI PAPINI

Din „Istoria lui Isus"

Staulul

Isus s'a născut într'un staul de vite

Staulul nu este o clădire atrăgătoare şi provizorie astfel după cum pictorii creştinătăţii înălţară fiului lui David, ruşinaţi fiind de adăpostul murdar şi mizerabil în care se odihni Dumnezeul lor.

Staulul nu este iesla de gips cum îşi închipue azi negustorii de statuete, adică iesla curată, bine îngrijită în care asinul şi boul îşi aţintea privirea lor blândă; iar îngerii îşi desfăşurau pe acoperişul staulului aripele lor, şi regii stau în genunchi cu mantiile pe ei, înşiraţi în ordine pe două rânduri, iar în urmă veneau păstorii cu glugile lor. Ieslea astfel descrisă poate fi visul novicilor; luxul preoţilor, jucăria copiilor; vaticinato ostello de Manzoni; iar nu iesla în care se născu Isus.

Staulul este locul unde se adăpostesc vitele şi în care stau închise pentru muncile ce au de făcut.

Vechiul şi sărăcăciosul staul unde se născu Isus nù avea nici stâlpi cu ornamentaţii, şi nici o asemănare cu luxul grajdurilor noastre de azi. El nu avea nici o asemănare cu eleganţa vicleimilor ce se fac în ajunul Crăciunului. Staulul avea numai cele patru ziduri cu pardoseala murdară, fără lumină, cu acoperişul său de grinzi şi olane, cu mirosul greu al vitelor.

Nimic nu era mai curat decât iesla în care se pregătea hrana vitelor cu iarba cosită de pe câmp, stropită de roua dimineţei, aplecată de adierea vântului, sub arşiţa soarelui şi aproape umedă.

Giovanni Papini

Foile ierburilor înalte şi subţiri fură abătute de greutatea coasei, cu florile lor resfirate, albe, albastre, galbene şi roşii cari se veştejesc şi se usucă, luând culoarea fânului, pentru ca în urmă vitele în adăpostul lor să smulgă din rămăşiţele fără viaţă ale primăverei.

Aceste ierburi şi flori uscate dar totuşi mirositoare umpleau ieslele vitelor sclave, înfometate, cari sub greutatea buzelor lor groase şi negricioase prefac nutreţul lor într'un îngrăşământ încă fumegând din care va răsări în urmă câmpul înflorit.

Aceasta este cu adevărat staulul în care Isus a venit pe lume.

Lăcaşul cel mai murdar a fost leagănul a unei singure fiinţe nevinovate născută din o femee. Fiul omului care a trebuit să fie sfâşiat de fiare sălbatice sub închipuirea de om, a avut ca loc de naştere ieslea unde vitele rumegau cele mai strălucitoare flori de primăvară.

Aceste toate n'au fost o întâmplare.

Pământul nu este el oare un vast staul în care omul înghite şi rumegă totul? Oare tot ce este mai frumos, mai curat, mai divin nu se transformă într'un gunoiu cu ajutorul Alchimiei infernale? Oare pe grămezile de murdării ce servă în urmă de culcuş oamenilor care se traduce printr'un limbagiu obişnuit a trăi şi a profita de viaţă fericit. Intru asemenea lume în care nimic nu poate ascunde murdăria cocioabelor vremelnice, Isus veni pe lume într'o noapte născut dintr'o fecioară fără pată şi înarmată de pavăza inocenţei.

Păstorii

In urma vitelor vin păzitorii lor.

Dacă îngerii n'ar fi anunţat marele eveniment, al naşterei lui Isus, totuşi păstorii ar fi alergat în staulul vitelor spre a vedea pe Isus născut dintr'o femee străină. Păstorii trăiau retraşi departe de lume şi plăcerile ei, astfel încât cel mai mic eveniment ce s'ar fi întâmplat în apropiere, i-ar fi mişcat. In nesfârşita noapte a solstiţiului, ei păzeau turmele lor, când, fură impresionaţi de o lumină care vibra la cântările îngerilor. Abia descoperi în întunecimea staulului, pe tânăra şi frumoasa femeie, care îşi contempla în linişte, pe fiul său, văzură atunci pruncul ai cărui ochi abia se deslipiră, cu carnea lui fragedă, cu o gură care nu primise încă nici o hrană, când inima lor se înduioşară.

Cine-va se născuse, o fiinţă nouă a venit pe lume; un suflet în carne şi în oase, care suferise ca celelalte suflete. Un mister atât de dureros încât deştepta compătimirea oamenilor simpli. Pentru aceşti oameni prevestiţi de cel de sus, noul născut nu era ca toţi ceilalţi, ci era acela pe care omenirea îl aştepta în suferinţe, de o mie de ani.

Păstorii, veniră cu puţinul ce aveau, dar totul era prea mult, căci să dea cu toată dragostea, produsul stânii lor; ca lapte, brânză, lână şi mieluşeii. Azi e încă în munţi, unde dispar ultimele tradiţii ale vechei ospitalităţi, totuşi când o femee dă naştere unui prunc, se adună împrejurul ei; surori; fete, şi femeile păstorilor din vecinătate. Fiecare aduce câte un dar; câteva ouă, ouate de curând; un ulcior cu lapte încă călduţ, un caşcaval abia închegat; o puică pentru supa lăuzei. O fiinţă nouă a venit pe lume, o nouă durere s'a născut. Darurile aduse mamei, sunt un simbol de mângâiere. Păstorii, în vechime erau săraci şi credeau celor săraci; naivi ca nişte copii simţeau dragoste spre a-i contempla Erau născuţi din un popor care se scobora din păstorul din Ur scăpaţi şi aceştia din păstorul din Modian? Primii Regi, erau Saul şi David, păstorii turmelor înainte de a fi păstori popoarelor. Totuşi păstorii din Bethleem nu-şi făcură din aceasta un titlu de glorie.

Un sărac? se născuse în mijlocul lor. Il primiră cu dragoste şi cu dragoste îi dădură din puţinul ce aveau. Ei prevedeau că această fiinţă născută în sărăcie şi simplă în sărăcia sa şi alor săi, va fi salvatorul celor umiliţi, adică acelor oameni buni, cărora îngerul le prevestise: **Pace pe pământ.** Necunoscutul Rege rătăcitul Ulysse, n'au fost nici în o parte a lumei sărbătorit ca în Staul de rămători păzit de Eumeia. Ulysse însă, se întorcea către locuinţa sa din Ithaca, pentru a se răzbuna şi urmării pe inamicii săi. Isus venise însă, pe lume pentru a pedepsi pe răzbunători şi a întrona iertare. Pentru aceasta adoraţiunea păstorilor din Bethleiem, a dat uitărei ospitalitatea pioasă din Staulul dela Ithaca.

(Trad. de AL. V. BUZAU)

Rabindranath Tagore

Din Amintiri

Karwar

Din Sudder Street, familia mea se duse la Karwar pe coasta de Apus a Hindustanului. Karwar este centru districtului Kanara, în partea de miază-zi a preşedinţie de Bombay. Este regiunea colinelor Malaya, de care se vorbeşte în literatura sanscrită şi unde creşte cardanum agăţător şi arborele de sandal. Fratele meu de al doilea îndeplinea la Karwar funcţiunea de judecător.

Micul golf, înconjurat de coroana lui de coline, avea atât de puţină mişcare că nu semăna de loc a port. Plaja în formă de semilună îşi deschidea cele două braţe spre mare, părând icoana unei năzuinţi ce vrea să îmbrăţişeze infinitul. Ţărmul nisipos este învestmântat de o pădure de casuarini, străbătută de râul Kalanadi, care se aruncă în mare, după ce a trecut printr'un gât între două rânduri de coline.

Pe o seară cu lună, urcam acest râu într'o luntre mică. Am debarcat la unul din vechile porturi din Shivaji şi am apucat pe o potecă ce ducea până la curtea unei case de ţară. Acolo, într'un loc luminat de lună, ne-am oprit ca să ne împărţim hrana. Apoi am luat din nou luntrea şi am scoborât d'alungul apei în voia curentului.

Noaptea îşi întindea aripele pe coline peste pădurile nemişcate şi peste cursul liniştit al micei Kalanadi, răspândind peste tot farmecul strălucirei lunare.

Ajunserăm până la îmbucătura râului şi nevoind să mergem pe mare coborârăm pe plaje şi o luarăm pe nisip. Era noapte târziu, nici un fior nu trecea pe mare, iar murmurul perpetuu al casuarinilor încetase şi el.

Umbra arborilor se întindea nemişcată d'alungu pânzei imense de nisip, iar cercul de coline albastre-cenuşii dormea liniştit la orizont.

Prin trecerea adâncă a acestei albeţi fără margini, mergeam amândoi, însoţiţi de umbrele noastre, fără să ne spunem nici un cuvânt. Când am ajuns, piroteala mea se afundase într'o stare mai adâncă chiar decât somnul. Poema ce am scris atunci va rămâne pentru mine de-apururi nedespărţită de această noapte pe plaja depărtată

Să-mi fie îngăduit a-i face loc printre aceste amintiri:

Lăsaţi-mă să m'afund şi să mă pierd în adâncimile de miez-de-noapte.

Pământul să mă libereze din închisoarea lui, desrobindu-mă de ţărâna care-mi este un lanţ.

Şi cu toată beţia luminei de lună, veghiaţi de departe o stele!

Lăsaţi orizontul să-şi întindă aripele în juru-mi!

Să nu mai fie nici cântec, nici cuvinte, nici o atingere şi nici un sunet; să nu mai fie nici somn, nici aşteptare; nimic decât strălucirea de lună care să scalde cerul şi fiinţa mea perdută în extaz.

Lumea îmi apare ca o luntre mare plină de pelerini fără număr, care se perd în albastrul depărtat al cerului; cântecul mateloţilor stingându-se din ce în ce în văzduh.

Şi pe când m'afund în sânul adânc al nopii, fiinţa mea se depărtează de mine şi se micşorează până nu mai rămâne decât un punct în spaţiu.

Note

Vient de paraitre informează că Panait Istrati, colaboratorul nostru, lucrează la un nou roman, intitulat „Cosmos"

* * *

Intr'un exemplar din ediţia originală *Parodies artificielles* s'a găsit un manuscris inedit de Baudelaire. E vorba de o versiune pe dea'ntregul nouă a poemei *Vin des Chiffonniers.*

* * *

Fac senzaţie acuzările aduse lui Rouget de l'Isle că s'ar fi inspirat în compunerea Marseillaise-i dintr'o odă a lui Boileau.

* * *

„Sunt locuri care par destinate a rămâne isvoare de poezie şi de pasiune, inspirând deopotrivă pe literaţi şi pe cei cărora dragostea le este suprema pasiune. Insula Port-Cros este unul din aceste colţuri binecuvântate. Ea a inspirat o întreagă literatură. Vicontele de Vogüé a cântat-o în *Jean d'Agrève,* cunoscuta poemă lirică; *Paul Bourget* i-a consacrat una din cele mai frumoase „Voyageuses"; marchizul *Costa de Beauregard* a scris asupra ei o nuvelă duioasă: „Yachting..."

Astfel se exprimă Henry Bordeaux în prefaţa noului ediţii a cărţei sale *Fée de Port-Cros,* care va apare în curând.